МОЯТА ПЪРВА ЕНЦИКЛОПЕДИЯ ЗА ДИНОЗАВРИТЕ

И ПРАИСТОРИЧЕСКИЯ СВЯТ

от Сам Таплин

Оформление Кийт Нюъл и Марк Франклин

Илюстрации Дейвид Хенкок

Превод Антоанета Константинова Маркова

Научна редакция проф., д-р Златозар Боев, д. б. н.,
Национален природонаучен музей – БАН

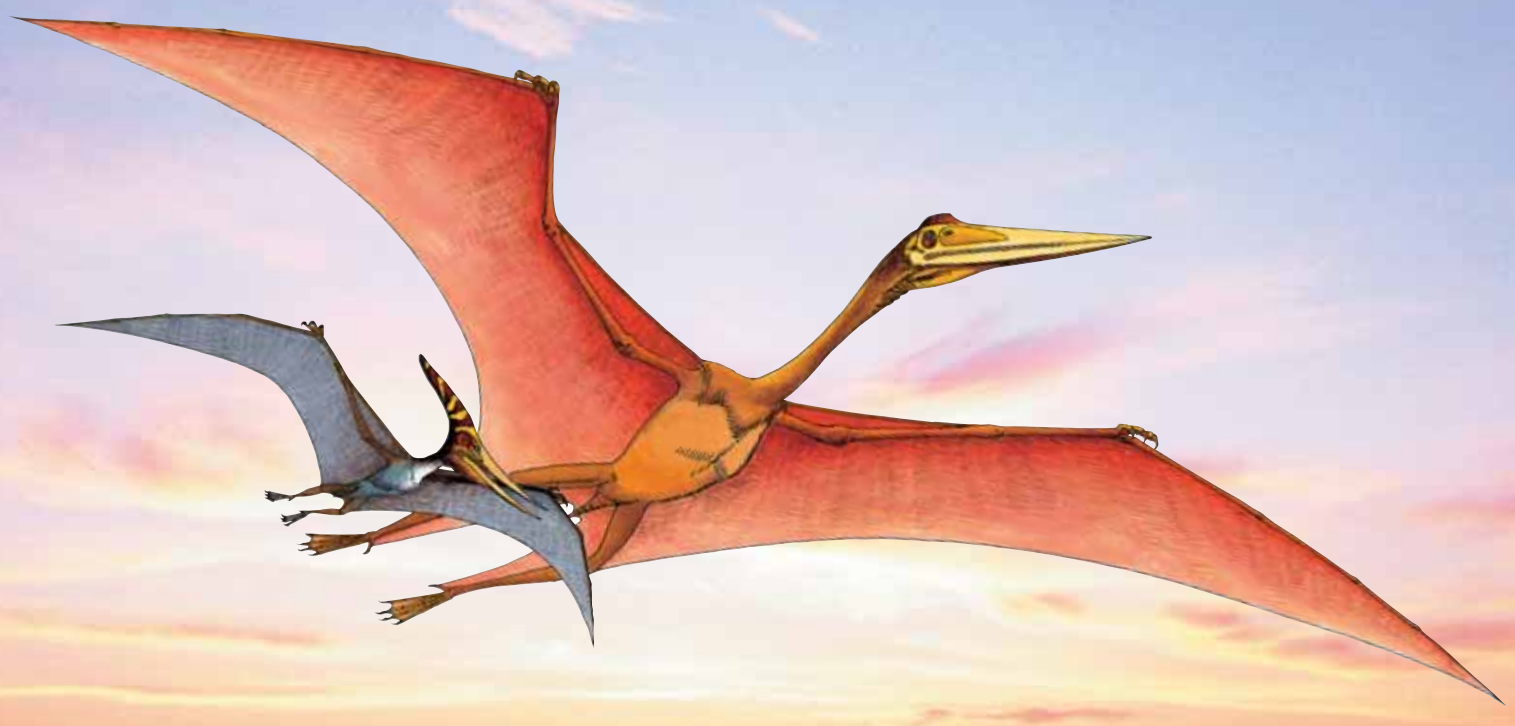

First Encyclopedia of Dinosaurs
© Usborne Publishing Ltd.

Моята първа енциклопедия за ДИНОЗАВРИТЕ
© Издателство „Фют“

ISBN 954-625-322-7

Тази книга е предмет на авторско и търговско право на издателя.
Използването на текста и оформлението без съгласието на издателя е забранено.
Продаването, препродаването, заемането, наемането и пускането в обращение
по друг начин, освен по начин, определен от издателя и закона, е забранено.

Съдържание

4 Праисторическият свят
6 Как се е появила Земята?
8 В морските дълбини
10 Живот на сушата
12 Гори в блатата
14 Първите влечуги
16 Първите динозаври
18 Динозаври ловци
20 Хищници
22 Първите птици
24 Тиранозавър рекс
26 Динозаври гиганти
28 Динозаври с патешки човки
30 Рогати динозаври
32 Стегозаври
34 Щитоглави динозаври
36 Бронирани динозаври
38 Бебетата на динозаврите
40 Морски влечуги
42 Летящи влечуги
44 Гибелта на динозаврите
46 Първите бозайници
48 И още бозайници
50 Южноамерикански бозайници
52 Ледниковата епоха
54 Първите хора
56 Откъде знаем?
58 Нови открития
60 Факти и цифри
61 Речник
62 Показалец

Хищни динозаври
се промъкват към стадо
тревопасни хадрозаври.

Праисторическият свят

На Земята е имало животни много преди да се появят хората. Наричаме ги праисторически животни. Най-популярните сред тях са динозаврите.

Илюстрацията показва кога са живели различните праисторически животни, отбелязани са и страниците в книгата, от които можете да получите повече информация за различните видове динозаври.

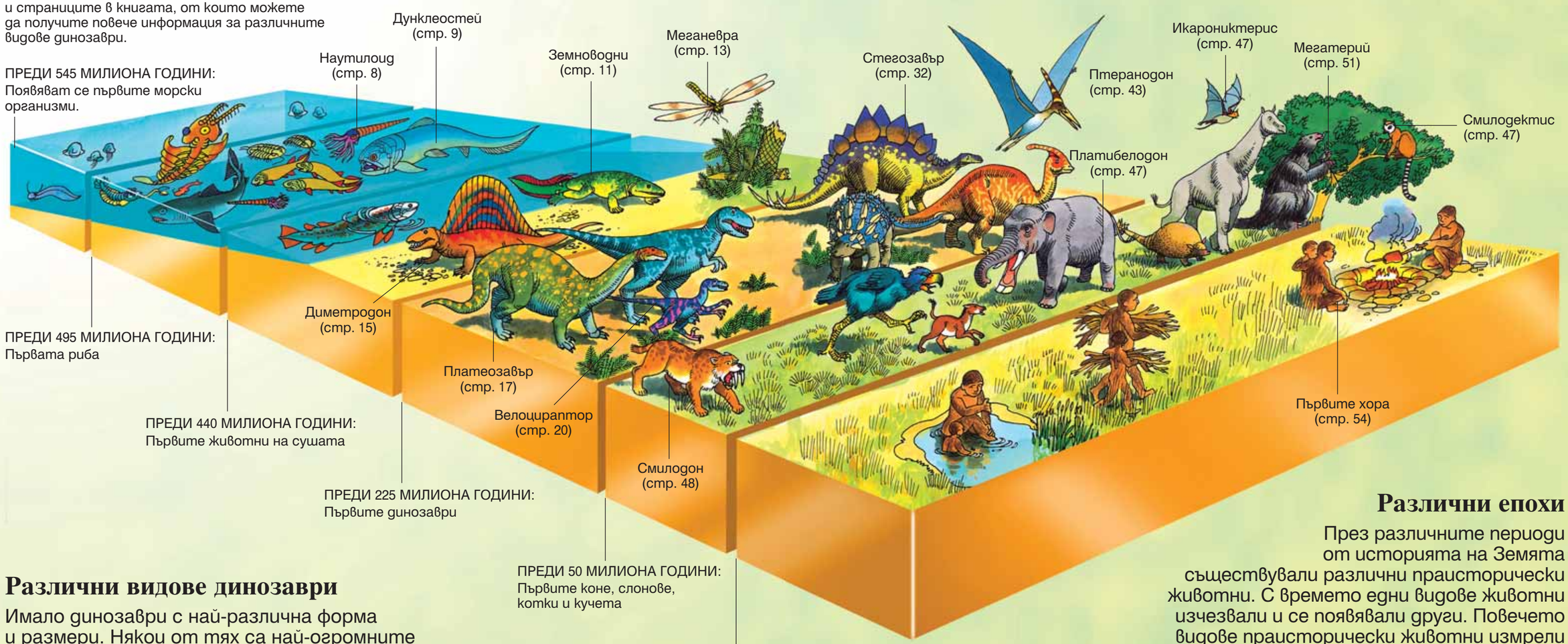

Различни видове динозаври

Имало динозаври с най-различна форма и размери. Някои от тях са най-огромните същества, населявали някога Земята. Имало и видове, дребни колкото кокошки. Съществували и миролюбиви тревопасни динозаври, както и свирепи хищници, които ловували и се хранели с други динозаври.

Други животни

В епохата на динозаврите съществували и много други животни. Някои от тях притежавали крила с пера и летели, други живеели в морските дълбини. Имало крокодили, костенурки, насекоми и дребни космести животни.

Днешните крокодили приличат много на праисторическите.

Различни епохи

През различните периоди от историята на Земята съществували различни праисторически животни. С времето едни видове животни изчезвали и се появявали други. Повечето видове праисторически животни измрели преди милиони години. Но някои съвременни животни, като костенурките например, почти не са се променили от праисторически времена до днес. Такива видове наричаме живи вкаменелости.

Първите динозаври

Първите динозаври се появили на Земята преди 225 милиона години. Всъщност това била нова група влечуги.

Дълги крака

Динозаврите се различавали от останалите влечуги. Крайниците им не били разположени встрани на тялото, а били по-дълги, изправени под тялото и се движели напред-назад. Това е предимство – динозаври можели да се придвижват по-бързо.

Повечето влечуги имали къси, странично разположени крайници.

Динозаврите се движели изправени, защото имали дълги и силни крака, които поддържали тялото им отдолу.

Първите месоядни

Първите динозаври били хищници (месоядни) – хранели се с други животни. Те се движели много бързо и имали къси, силни предни крайници с остри нокти, с които нападали другите животни.

Това е хереразавър – един от първите динозаври.

Хереразавърът бил месоядно животно, голямо колкото съвременен кон. Зъбите му имали формата на нож и с тях сякаш разрязвал плътта на плячката си.

Първите хищни динозаври ловували гущери.

Мощни крака

Първите тревопасни

Появили се и динозаври, които се хранели с растения. Те били по-едри от месоядните и живеели на групи. Растителноядните се придвижвали на четири крака, но можели да се изправят на задните си крайници, за да достигат листата на високите дървета.

Това е платеозавър, един от първите растителноядни динозаври. От върха на муцуната до края на опашката си той бил дълъг, колкото е височината на четирима души, стъпили един върху друг.

Уста, подобна на клюн, с която се късат листата

Нокти за захващане за ствола на дървото

Могъщи влечуги

Постепенно се развили различни видове динозаври. Най-големите били невъобразимо огромни. Около 160 милиона години динозаврите били най-едрите, най-силните и най-бързите животни на сушата.

Рогати динозаври

Цератопсите били огромни растителноядни динозаври с рогове на главата. Около врата си имали голяма костна яка, обрамчена с шипове. Яката била извита назад и покривала раменете им.

Шипове и яки

С роговете и шиповете мъжките цератопси вероятно водели двубои помежду си и отблъсквали нападенията на хищници.

Два цератопса в битка

Огромната костна яка предпазва главата и врата на динозавъра от нападатели.

Трицератопсите имали по два масивни рога над очите и един по-къс на носа.

Височината на този рог е колкото ръста на висок мъж.

Това е трицератопс, най-големият от цератопсовите динозаври.

Остър клюн като на папагал, с чиято помощ динозаврът си проправял път сред гъстата растителност.

Прогонване на враговете

Възрастните цератопси от стадото вероятно защитавали малките си, като ги обграждали в кръг. Може би застрашително са поклащали рогатите си глави, за да стреснат и отблъснат хищниците.

Това е група трицератопси. Възрастните стоят около малките, за да ги пазят.

Бебета трицератопси

Различно големи

Имало много видове цератопси. Трицератопсите били големи колкото слон, но някои били с размерите на съвременен кон.

Гибелта на динозаврите

Преди около 65 милиона години всички динозаври измрели. Загинали и летящите влечуги, както и повечето морски влечуги. Как се случило това?

Смъртоносният камък

Преди 65 милиона години гигантски астероид се стоварил върху Земята. Повечето учени смятат, че последиците от удара с този астероид са причината за гибелта на динозаврите.

Ударът на астероида в Земята предизвикал огромен взрив. Вероятно това е изглеждало по този начин:

Облаци пепел

Астероидът се разбил на малки парчета. Месеци наред светът бил обгърнат от облаци пепел. Слънчевата светлина не можела да прониква през тях, настанал студ и мрак. Много растения загинали. Това причинило измирането и на много животни.

На рисунката виждате какво може би се е случило на Земята, когато върху нея се разбил астероидът.

Вулкани

По времето, когато астероидът се сблъскал със Земята, имало засилена вулканска активност. Това означава, че огромни вулкани в продължение на хиляди години бълвали лава (нажежени стопени скали), отровни газове и пепел. Това също би могло да е причина за гибелта на динозаврите.

Тук виждате как лавата се излива от вулкан. Тя изгаря всичко по пътя си.

Въздухът бил изпълнен с пепел и трудно се дишало.

Скални отломки се носели във въздуха.

Астероидът предизвикал земетресения и по земната повърхност зейнали огромни пукнатини.

Странните оцелели

И все пак не всички животни измрели. Оцелели някои гущери, змии, птици и много други дребни организми. Учените все още не знаят защо те не са измрели тогава.

Сред оцелелите имало дребни космести животни, които наричаме бозайници. Този бозайник например е плъх.